

[Kontakt oss](#)
[RSS](#)
[Nyhetsbrev](#)
[YouTube](#)
[Facebook](#)
[Twitter](#)

Søkeord

[Forskning](#)
[Kunnskap fra ROP-feltet](#)
[Undervisningstilbud](#)
[Kurs og konferanser](#)
[Kartleggingsverktøy](#)
[Verktøykasse for ledere](#)
[Brukere og pårørende](#)
[ROP-TV](#)
[Litteratur](#)
[Om ROP-tjenesten](#)
[Aktuelt fra ROP-TV](#)

SELVOPPLEVD: Psykologspesialist Per Isdal fra Alternativ til Vold mente psykologer og terapeuter må tørre å snakke om hvordan de blir påvirket av de traumatiske historiene terapeutene får høre i behandlingsrommet. (Foto: Frøy Lode Wiig)

Ny forståelse av traumer

19.11.2013 12:24 | Frøy Lode Wiig

Barn som er utsatt for utviklingstraumer har flerdoblet risiko for å utvikle personlighetsforstyrrelser senere i livet. Psykologspesialist Per Isdal mener sekundær traumatisering er en yrkesrisiko for terapeuter som i årevis hører om rystende opplevelser.

Tidligere ble traumer forstått som alvorlige ulykker og katastrofe. Nå

Stian Biong:
Hvordan jobbe
med recovery i et
ROP-perspektiv?

Aktuelle nettsider

ROP-
retningslinjen
Ropbruker
Snakkomrus

Arkiv

Flere
nyhetsartikler
Flere ROP-
videoer

utvides forståelsen av traumer til gjentatte og vedvarende traumatiske opplevelser i mellommenneskelige relasjoner, kalt utviklingstraumer. Eksempler er familievold, seksuelt misbruk og grov omsorgssvikt.

Kan gi skjevutvikling

Dag Øystein Nordanger, psykologspesialist ved Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU Vest), etterlot ingen tvil om hvilke alvorlige konsekvenser utviklingstraumer kan ha for personlighetsutvikling da han gjestet Schizofrenidagene i Stavanger i november. Risikoen for å utvikle en personlighetsforstyrrelse er fire ganger forhøyet hvis man er blitt utsatt for overgrep eller omsorgssvikt i barndommen. Det er sterk sammenheng mellom personlighetsforstyrrelser og andre lidelser, som rusavhengighet.

– Hvis pasienten har opplevd et traume i voksenalder, kan det gi lidelser som post-traumatisk stresslidelse (PTSD). Men vedvarende traumer i barndommen, utviklingstraumer, kan gi en nevrobiologisk skjevutvikling, sa Nordanger.

Lever i konstant beredskap

Han forklarte dette med at amigdyla, «hjernens alarmsentral», blir sensitivisert fordi barna lever med en konstant trussel. Små barn er avhengig av støtte fra nære omsorgspersoner for å lære selvregulering, det vil si å kontrollere handlinger, tanker og følelser. Når omsorgspersoner utgjør fare, får ikke barna den reguleringsstøtten de trenger. I tillegg lærer barnet at andre mennesker ikke er til å stole på.

Dag Ø. Nordanger

Se bak diagnosen

Mennesker i krisesituasjoner reagerer med «fight, flight or freeze». Noen flykter, andre fryser, atter andre sloss tilbake når de blir truet. Pasienter med utviklingstraumer kan oppleve helt dagligdagse situasjoner som truende, fordi kroppen er i konstant beredskap, og de kan reagere som de ville gjort i en krisesituasjon – ved å flykte, fryse eller slåss. Nordanger mente denne forståelsen er viktig fordi det kan hjelpe helsepersonell se bak diagnosene. Han viste til at barn som har opplevd utviklingstraumer får svært mange diagnoser. I snitt får voksne som har opplevd 3-4 forskjellige barndomstraumer 6 ulike diagnoser. Blant ungdom som har vokst opp med vold i hjemmet har over 40 prosent diagnosen ADHD.

– Hvis vi møter en ungdom eller voksen som møter kriser med «fight eller flight», har vi lett for å se adhd eller dyssosial personlighetsforstyrrelse. Møter vi en pasient som møter trusler med «freeze», tenker vi fort depresjon eller schizoid personlighetsforstyrrelse, forklarte Nordanger.

LES OGSÅ: [Skildrer terapeutenes erfaringer med enkeltpasienter](#)

Trenger hjelp til selvregulering

Psykologspesialisten mente en ny forståelse av utviklingstraumer gir grunn til optimisme.

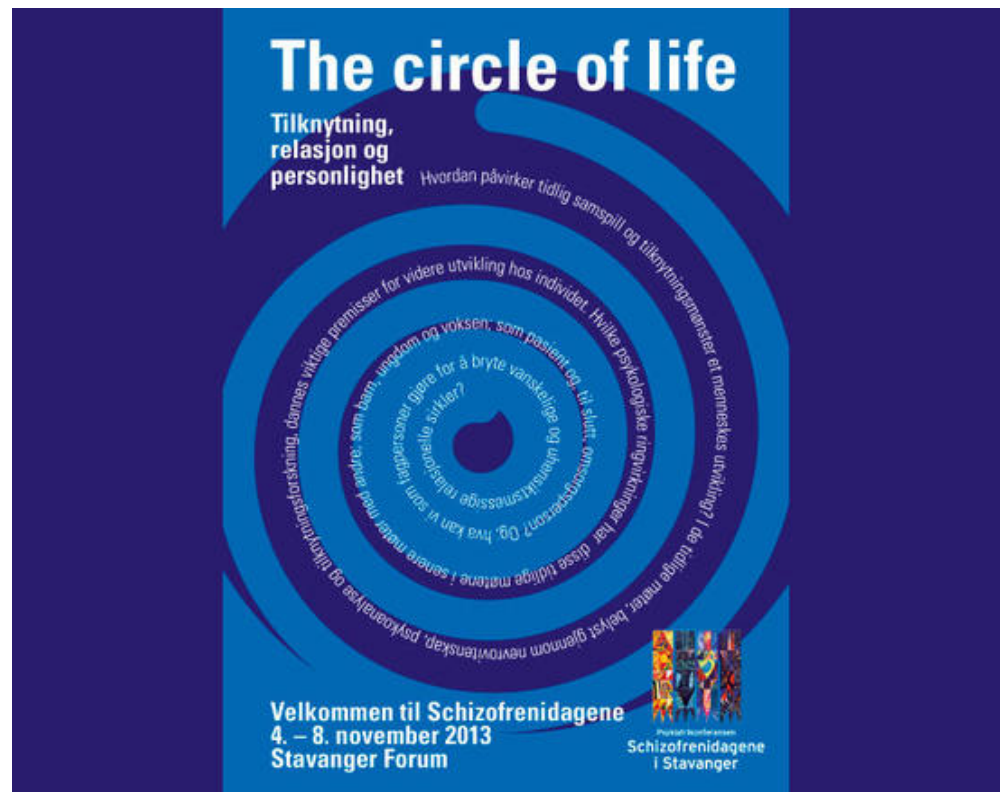
– Det kan være mer fruktbart å snakke om at pasientene har funksjonelle reguleringsvansker enn om spesifikke diagnoser. Gjennom reguleringsstøtte fra nære andre kan de lære å selvregulere. Men det skal mye til, fra mange, for at det skal monne, understreket Nordanger.

Hvordan ta med jobben hjem

Per Isdal, psykologspesialist ved Alternativ til Vold, har arbeidet med voldelige menn og sedelighetsforbrytere i over 25 år. På Schizofrenidagene holdt han et sterkt personlig foredrag om hvordan terapeuter kan bli smittet av vold og oppleve sekundær

traumatisering. «Ikke ta med jobben hjem!» er rådet mange nyutdannede terapeuter får fra mentorer og rådgivere.

PSYKIATRIKONFERANSE: Schizofrenidagene i Stavanger ble i år arrangert for 25. gang. I år var tema for konferansen «Tilknytning, relasjon og personlighet». Konferansen samlet rundt 1000 deltakere fra inn- og utland.

– Men ville jeg være menneskelig om jeg klarte å glemme alle de forferdelige historiene jeg hørte på jobb i det øyeblikket jeg forlot kontoret? Burde vi ikke heller snakke om *hvordan* vi terapeuter kan ta med oss jobben hjem, uten at det skal gå utover egne relasjoner og eget liv? undret Isdal.

Vil bryte tabu

Han mente det er tabu blant terapeuter og behandlere å innrømme at de blir påvirket og preget av det de hører i behandlingsrommet, og han etterlyste en bred anerkjennelse av sekundærtraumatisk stress som en yrkesrisiko.

– Jeg sitter daglig og hører rystende beretninger. I mitt arbeid blir

jeg utsatt for svært sterke og vonde stimuli. Den belastningen må jeg ta på alvor. Terapeuter må ta vare på egen helse og følelser, også for pasientenes skyld, avsluttet Isdal.

[Les Dag Ø. Nordangers artikkel om utviklingstraumer](#)

19 kommentarer

Bli med i diskusjonen...

Best ▾

Min Disqus ◀ 99

Rita • for en måned siden

Tusen takk for et enormt viktig innspill til oss som arbeider med mennesker som sliter med denne problematikken. Håper dette kan spres til alle som arbeider med såkalte håpløse gjengangere i rus, psykiatri og kriminalomsorg

27 ^ | v • Svar • Del ›

Sverre • for en måned siden

En bra artikkel, mye god og viktig kunnskap. Og selvfølgelig, dette må vi som jobber med dette ta med oss til arbeidsplasser og andre arenaer vi ferdes:) Poenget med at vi ikke kan undra oss å bli preget av det vi hører og opplever i møte med brukere/pasienter/klienter er godt at noen setter fokus på.

10 ^ | v • Svar • Del ›

Abram Hoffer

• for en måned siden

Her kurerer man schizoaftektiv lidelse med vitaminer. Det mest traumatiske

Relaterte artikler

Vil gripe inn tidlig

– Vi må tørre å diagnostisere unge mennesker med personlighetsforstyrrelse slik at de kan få den hjelpen de trenger, sa professor Andrew Chanen da han deltok på Schizofrenidagene i november.

Ny sjekkliste avdekker dobbeltdiagnose

En rask screening kan identifisere psykiske tilleggslidelser hos kvinnelige rusmisbrukere, viser studie i The Lancet.